

POL, MOTIV ZA POSTIGNUĆEM I NEKI ASPEKTI SELF KONCEPTA

SELF-KONCEPT

- Ima li osnova hipoteza da žene imaju generalno niže samopoštovanje?
- Metaanaliza: blage razlike u korist muškaraca ($d=0,21$), ali je uzrast moderator (nema razlika u odraslom dobu)
- Samozaštitne strategije pri suočavanju s polnom diskriminacijom?

Ideje o nezavisnom i međuzavisnom selfu

- Ideja Krosove i Medsonove, zasnovana na socijalno-kognitivističkim shvatanjima, jeste **da su polne razlike u self-konstrukcijama veoma značajne, ako ne i centralne, za razumevanje polnih razlika u brojnim osobinama ličnosti i karakteristikama socijalnog ponašanja.**

Nezavisna self-konstrukcija

- podrazumeva da se **određenje selfa zasniva na jedinstvenim sposobnostima ili atributima i na značaju izdvajanja i razlikovanja sebe od drugih.**
- usmerena na razvijanje i pokazivanje sopstvene jedinstvenosti, a postizanje tih ciljeva uvećava njeno samovrednovanje
- odnosi sa drugim ljudima su često sredstvo za ostvarenje ličnih ciljeva

Međuzavisna self-konstrukcija

- **određenje sebe zasnovano u velikoj meri na odnosima sa drugima, grupnoj pripadnosti i značaju postizanja harmonije s drugima**
- granice selfa otvorene i fleksibilne, reprezentacije značajnih odnosa značajan deo selfa
- samopoštovanje počiva na očuvanju skladnih odnosa, kao i na učestvovanju u radosti i uspesima koje postižu osobe koje pripadaju njenoj self-konstrukciji

Polne razlike i objašnjenje Krosove i Medsonove

- **značajno izraženiji nezavisni self kod muškaraca i značajno izraženiji međuzavisni self kod žena u zapadnoj kulturi**
- Konsekvence: kognicija, emocionalna ekspresija, neverbalna senzitivnost, ispoljavanje agresije...
- Nije jednostavna dihotomija, već dve dimenzije

Kritike

- Martinova i Rublova kritikuju shvatanje da su razlike u self-konceptu izvor razlika u drugim karakteristikama
- Baumajster i Samerova kritikuju shvatanje o većoj potrebi za socijalnim povezivanjem kod žena: socijalnost se ne razlikuje, ali *žene su orijentisane prema manjem broju bliskih odnosa, a muškarci prema široj sferi socijalnih odnosa*

ATRIBUCIJE

- **Abramsonova, Selidžmen i Tisdejl:** razlozi koje ljudi pripisuju događajima, mogu biti analizirani duž tri dimenzije:
 - **internalno-eksternalno (lokus)**
 - **stabilno-nestabilno (stabilnost)**
 - **globalno-specifično (globalnost)**
- **optimistički i pesimistički atribucioni (ekplanatorni) stilovi, veza sa depresijom**

Polne razlike u atribucionim ili eksplanatornim stilovima

- Brojne studije su dokumentovale da su **žene sklonije nego muškarci atribucionom stilu koji se obično pronalazi kod depresivnih osoba** - pokazuju tendenciju da atribuiraju negativne događaje internalnim, stabilnim i globalnim uzrocima, dok muškarci atribuiraju negativne događaje eksternalnim, nestabilnim i specifičnim uzrocima

Deca i atribucije

- neke studije pronalaze maladaptivnije eksplanatorne stilove za uspehe i neuspehe kod devojčica, a neke (novije) kod dečaka
- Razlike:
 1. drugačiji metod procenjivanja eksplanatornih tendencija (različit opseg oblasti u kojima se od dece traže objašnjenja događaja)
 2. razlika u načinu na koji dete saopštava svoje atribucije (eksperimentatoru naglas, ili odgovorima na upitnike)
 3. različit broj mogućnosti da se ispita eksplanatorni stil (težina zadatka, sposobnosti, sreća, trud; ili: veći broj)

Razvojni trend – preokret

- Rezultati koji ukazuju na **pesimističniji eksplanatorni stil dečaka** su u poslednje vreme brojniji i više odgovaraju podacima o realnom učinku u situacijama postignuća
- Da li devojčice postaju pesimističnije kasnije i, ako je tako, zašto?
- između 12 i 15 godina, kod devojčica počinje da se pokazuje veća učestalost depresije, i otada se to pokazuje u svim uzrasnim grupama osim kod starih

Relacije eksplanatornog stila i depresije

- **Indikatori depresije se smanjuju sa godinama kod dečaka, a povećavaju kod devojčica; preokret u smeru polnih razlika u depresiji između 11 i 13 godina**
- Podaci sugerišu da i devojčice i dečaci postaju pesimističniji baš na ovom uzrastu
- između 13 i 15 godina, dečaci postaju optimističniji, a devojčice nastavljaju da budu pesimistične

Polno pristrasno vrednovanje ponašanja

- Očekivanja drugih i evaluacije dečaka i devojčica, kao i atribucije drugih za uspehe i neuspehe dečaka i devojčica, mogu postati pojačano polno pristrasni tokom odrastanja deteta
- kvalifikacije i učinak žena evaluirani negativnije nego iste kvalifikacije i učinak muškaraca
- atribucije za muški i ženski uspeh

Realna kontrola

- Stvarna količina kontrole i broj prilika koje devojke imaju u svom životu može da opada tokom odrastanja
- Tokom odrastanja odrasli mogu uskratiti prilike devojka da probaju nove aktivnosti, a ohrabrivati dečake da čine više stvari samostalno

Briga oko fizičkog izgleda

- razlika u doživljaju telesnih promena tokom puberteta
- zadovoljstvo telom je snažnije povezano sa samopoštovanjem i depresijom kod devojaka nego kod mladića
- socijalni pritisak za devojke da postignu idealni oblik tela